

СІЧ

Надпартійна демократична часопись українських організацій

м. Олександрівська та його повіта.

Ціна ч. 50 шагів (25 коп.).

Адреса редакції і контори:

Земська Управа, 3-й поверх. Відкрита од 11—2
та 5—8.

Плата за оголошення:

Перед текстом по 75 коп., після тексту по 50 коп. за рядок негіту.

З шукавчих праці по 1 карб. за ціле оголошення.

Читати треба: „и“ як „ы“, „е“ як „э“, „€“ як „€“.

№ 4.

Неділя 12 травня 1918 року.

№ 4.

ГРОМАДЯНЕ, УКРАЇНЦІ.

Досі ніколи не виходила на Запоріжській Січі газета на українській рідній мові, яна б обстоювала інтереси великої більшості людности, населяючої цю землю.

Багато спроб було раніше в Олександрівську видавати газети, але всі ці газети видавались нерідко для українського населення російською мовою, і через те зрозуміло, що вони й розходилися переважно серед меншостей, себ то серед людности, яка живе по містам і містечкам. Населення сел зовсім газет не читало, а українське населення міст і містечок хоч і читало газети на російській мові, але воно теж відчувало, що йому чогось бракує, бракує рідного слова.

Особливо став почуватися брак рідного слова під час відродження України, коли стали вимагати українську книжну, українську газету.

Вважаючи на ці вимоги у нас, на Січі, гурток діячів українських організацій і почав видання часописі „Січ“.

Як при всякому початку нового діла буває мало здатних до нього людей і мало грошей, так є і при початку нашого діла.

Українці! Ви самі є сила, яна може це велике діло зробити.

Треба, щоб газета освітлювала всі сторони життя міста і повіта,—ідіть же на допомогу редакції і несіть і посиливайте дописи з місць!

Щоб газета могла існувати, треба десить передплатників,—принесьте і висилайте передплату!

Треба, щоб газета була недорога,—жертвуйте на фонд нашої преси!

Діди говорили,
Тії мови, що вороги
Знищили згубили.
Не цурайтесь, а вертайтесь
До Неньки-Вкраїни,
Віддайте ій свої сили
Брати мої милі
Шоможіть найти кранку,
Де ми мусим stati,
Покажіть шлях-дорогу,
Де правду шукати,
Бо шукаєм ми ту правду,
Бродячі в темноті
І як діти перозумні
Гинемо в болоті.
Нам темнота очі сліпне
Розум сяять в темноті
І ми кволі, наче діти,
В громадській роботі.
Несіть-же нам світ науки,
Бо в їй тає сила,

шого діла.

Українці! Ви самі є сила, яка може це велике діло зробити.

Треба, щоб газета освітлювала всі сторони життя міста і повіту,—ідіть же на допомогу редакції і несіть і посиляйте дописи з місць!

Щоб газета могла існувати, треба досить передплатників,—принесіть і висилайте передплату!

Треба, щоб газета була недорога,—жертвуйте на фонд нашої преси!

ВІД РЕДАКЦІІ.

Передплата приймається тільки на повіт—на 1 місяць—3 карб.
60 коп. Передплатникам, які внесли більше, буде зараховано лишок на слідуючий місяць.

Ідучи на зустріч біжучій хвилі, зважуючи велике значення післявої і надежної українізації різних державних і громадянських установ, Олександровська Учительська Спілка і Товариство „Просвіта“ улаштовують з 14-го травня місаші курси української мови, для урядовців різних інституцій в першу чергу і загалі для всіх громадян переважно дорослих.

Платя за курс 25 карб. Заняття будуть вечором.

Но скінчення курсів будуть призначені за окрему платню двохтижневі курси словодства в різних державних, громадських і приватних установах.
Завись з першого травня приймається в Пушкінській школі, де міститься Учительська Спілка, від 5 до 7 год. веч.

Для газети „Січ“ потрібні Хронікери, а також рознощими. Звертатись у контору часописі.

Букварі українські продаються у Запоріжському Союзі кредитових та ощадно-позичкових тов-в (Союз-банк)
Соборна 16, другий поверх.

Громадяне!

Жертвуйте і вписуйтесь в члени Товариства

„КОПІЙКА НА РІДНУ ШКОЛУ“

Гроші треба посыкати: Київ, Хрестатик 27. Південний Кооперативний Банк; на біжучий рахунок № 51. Листи посыкати: Київ, В. Володимирська, Педагогічний Музей, для Т-ва „Копійка на рідну школу“.

Ганено в болоті.

Нам темнота очі сліпє
Родув спіть в темноті
І ми кволі, наче діти,
В громадській роботі.
Несіть-же нам світ науки,
Бо в ій тає сила,
Що зверне нам волю, славу
І легкі врила.

Що зверне нам енокій, згоду,
Зробе всіх братами,
І не дозволе панувати
Ворогам над нами.

2 травня 1918 р.

(Перепечатка не заборонена).

Учителів та учительок,

які можуть вести КУРСИ ПОЧАТКОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГРАМОТИ, ДЛЯ ДОРОСЛИХ, просять прийти в помешкання редакції „Січ“ (Земська Управа, 3-й поверх) в понеділок 13-го травня о 5 годин вечора.

У ВАГА!

З слідуючого числа „Січі“ буде друкуватись „Катехізм українця“, а також граматика української мови з словничком мало зрозумілих слів.

РЕДАКЦІЯ.

Кооперативу „ЗАДРУГА“ потрібна пишуча машина сист. „Ундервуд“.

З предложенням звертатись у контору коопер-ва (ріг Троїцької й Гоголевської).

До земляків

III.

До вас брати інтелігенти,
Як людей науки,
Ми і темні й невидющи
Простягаем руки.
Ми просимо і благаємо
Нести нам освіту,
Бо без неї тяжко жити
Людні на світі.
Благаємо пе цурайтесь
Ви нашої мови,
Тій мови убитої,
Що ожива зпову.
Тій мови, на якій

Львівська державна
наукова бібліотека

№ 8 1.868

Олешківськ, 12 травня 1918 р.

Кіївські відійде звертають на себе загальну увагу не тільки на Україні, а і за кордоном. Всікому зрозуміло що „хлібороби“ і прихильники твердої влади без допомоги німців так легко не звали в Центральній Раді і її Правительства.

Попробуємо з'ясувати, що примусило німців виніматись у внутрішній справі нашої держави.

При заключенню в Бересті мирового договору делегати Ц. Ради говорили з делегатами осередніх держав як рівним з рівним; свідком цього є текст мирового договору.

Не змінилося се й тоді, коли Рада покликала Німеччину, а далі й Австро Угорщину на поміч проти большовиків, і для заведення внутрішнього ладу.

Для цього недоставало Раді сильної руки; сю сильну руку—ї більш пічою—мала їй дати дружні держави. Отож що і ли робити сій спльний руці на Україні, то мала вказувати їй наша державна влада. Таке становище стверджувало, і стверджувало публично, державний канцлер Німеччини гр. Гертлінг в телеграмі нашему міністру-президенту Голубовичу. „Німецькі війська, телеграфує він між іншим ще стоять в краю.

Жду Вашого повідомлення, коли па Вашу *стіну* задача німецького війська буде закінчена і можна буде видати приказ забрати його". Ці слова свідчать, що Німеччина, йдучи на шоміч нашій владі, обов'язалася шанувати права української державної сувереності в цілій новності.

Отже ж Німеччина скоро почала втручатися, що вже всякому відомо, во внутрішні справи нашої держави. Видавши власні "прикази" в справах, які належать до компетенції нашої державної влади—найперше в справі земельній, а потім в справі публичного права горожан (граждан) України, ген. Айхгорн перестав бути виконуючим органом української влади, "сильною рукою", а став сам владою в нашій державі.

Ц. Рада виступила проти цього.

Які ж мотиви могли руководити Німеччиною? На се Львівська часопись "Діло" так відповідає:

"Вони (мотиви) зводяться до цього, що стоять до української державної влади в відношенню рівного до рівного стало для Німеччини невигодним:

1) Установлена берестейським договором західня границя України вже осереднім державам руки в полагодженню польської справи. З міжнародно-правного становища сеі граници не можна змінити без згоди українського правительства, а правительство Ради ніколи своєї згоди на таку зміну не дало би.

2) Торговельно-політична часть берестейського договору вже держави в використуванню господарського добра України. Вони можуть дістати лише стрільби, таким способом і за таку плату, яку їм дастя державна влада. А таємість—Рада і її Правительство—стояла на тім, що може бути даний тільки лише по задоволенню власних потреб і за палежню плату, в першій мірі

своїми політично-соціалістичними ідеями державного будівництва більше підходять під погляди й інтереси німецької буржуазії, то можна цілком зрозуміти чому Німеччина втручається в наші внутрішні справи.

Українські Січові Стрільці.

З зруйнованням Січі у 1775 р. зникає остання оборона української державності, тільки колишньої могутності—запорожська республіка. Завзятіці січовики втікають у Туреччину, бо не хочуть коритися Москві і там закладають нову Січ, спочатку під Очаковим, оскільки аж на дунайських гирлах т. зв. Задунайську Січ. Ця Січ існує до 1828 р. до російско-турецької війни. З вибухом війни впадає й ся остання решта українського війська. Одну частину піддурує Москва і коштовий Гладкий переводить її назад у Росію, другу, яка не вірила Москві, розганяють і вирізують турки, караючи невинних за Гладкого.

В тузі за волею, за самостійним життям переживають останні українські борці і кладуться в могили з свідомістю безсилля, але горді за славну минувшину:

"Бо хоч прошло славне Запоріжжя,
Та не прошла його слава!".

З вибухом світової війни виступає у Галичині нове українське військо—Українські Січові Стрільці (У. С. С.) Мале то військо силою і майже непомітне числом у порівнянні з воюючими арміями, але дуже ідею і там, що вирядив його народ, якій бореться за свої права. У. С. С. найкращий цвіт народу в висловом думки і бажань Українців, які в рішаючім моменті жертвують все, щоб лише добути волі і права на самостійне життя.

ка, його внутрішній устрій життя і т. зв. товариську дружбу, себто товариську культуру. Поза службою стрільці всі рівні й нема між ними ріжниць, які потворили степені старшинства і заслуг. У товариськім життю стрілецький офіцір рівний з рядовиком, бо об'єднані об обоє однією ідеєю і метою.

До визначних стрілецьких прикмет належить велика пошана до т. зв. „старої війни"—найстарших стрілецьких ветеранів, а також—стрілецький гумор. Стрілець є завжди веселий, сміється з себе самого, а вже пайбільше з своєї старшини. Стрілецька сатира є так могутча і ідка, що всі їй клоняться.

Також у культурній роботі йде стрілецтво шляхом втотанім батькам і словянським подвійні обов'язки—жовнірські і громадянські. Стрілець погодив меч з книжкою. Всює і вчиться і других вчить. Окрему сторінку займають стрільці в історії піднесення культури у нас на Україні.

Слава і добробут рідної Неньки-України буде найкращою нагородою трудівникам українського меча і слова. Слава січовикам!

По Україні.

Сиджу в початковій школі. Вчителька, учні. Лесьція української мови. Встає верзило З-ї групи і нахабно заявляє:

— Я не буду учить українського язика!...
— Чом? — питаеться учителька.

— Потому, що мой брат большевик!...
Льогіка.

— Хиба большевики проти Українців!...
— Да Оні только за трудовой народ!...

— А я,— питаеться учителька,— "трудовой народ"!...

Як відбулося проголошене Української Республіки

І що-йно то був ясний день...

Гей заграє в Лаврі давні
Радисю в один розвін,
І воскресне Україна
Та від Сяна аж по Дні!

На день 22-го падоміста 1917-го року на першу годину в негудне заповідна Українська Центральна Рада проголошено універсалу та проголошення Української Республіки. Командант Київа. Генерал Цицович в порозуміні з "Генеральним Військовим Комітетом", та з Командантом київського військового округа полковником Павленком видали приказ, що всі війска розміщені в Київі мають брати участь в святі проголошення Української Республіки.

Вже рано замаїв ся золотоверхий Київ голубо-жовтими та червоними прапорами. В місті від рана живійший рух та поважний, торжествений настрій. Ішли послідні приготовання до величавої маніфестації, що мала зазначитись великим днем, великою славною датою в історії наших визвольних змагань, в історії всего українського народу. Улицями гнали самоходи, а всі в сторону педагогічного музея, до Української Центральної Ради. На конях перелітали післянці до різних військових частей. Порядку берегли "волині козаки," кінні міліціонери. Генеральний Військовий Комітет назначив командантом війск при параді полковника Канкана, відомого команданта полку ім. Б. Хмельницького.

На Софійській площі.

Ще скоро перед год. 1-шою заповіни Софійську площе та всі улиці й площи довкола непроглядні товни; народ виглядав з вікон та балкочів камениць, богато людій обсадило дахи. На площі входить військо та уставляється в чоти-

Українська держава заснувала чистій лінією
стільки сучасності, що таємно історич-
но, ми не дистанціонуємо від неї. А се-
важе, «Рада і Правительство»—є як
як та, що може бути даний тільки
людям по задовільності власних потреб
і за належне платити, в перший мірі
за промислові вироби, потрібні Україні».

Очевидно, Ц. Рада стояла не пе-
рекоді інтересам осередків держав,
треба, щоб хто-то її усунув.

Теперь цілком зрозуміло, чому ні-
мецьке комантоєзнице підтримувало безпо-
середні зносини з національними і по-
літичними групами, які боролись з Ц.
Радою, і чому воно неставалося при-
хильно до державного замаху (переворо-
ту) пішшого гетмана Скоропадського.

Як би зібрались Установчі збори,
то воїни утворили законним, констіту-
ційним шляхом нове «правительство». Це
нове законне правительство вступало би
в усі права й обов'язки попереднього
і мало за собою ті права, а Німеччина
й Австро-Угорщина, ті обов'язки, які
установив берест. договір.

Зовсім інакше стоять справа при
державному замаху. Тоді отсє правне
віднапенне відсовується на задній план
а на перед виступає відношення сяя. Кожне Правительство, утворене держав-
ним замахом проти Центральної Ради,
буде мати стільки прав, скільки відмірить
йому дружна держава, яка допомогала
при замаху. Те правительство на права
й обов'язки з берестейського договору не
може спиратися, бо воно прийшло не
правним, констітуційним шляхом на
місце правительства, яке заключило до-
говір в Бересті, і Німеччина вигодіше
мати діло з укр. держ. владою утво-
ренною замахом на Ц. Раду і її правитель-
ство, при допомозі Німеччини, ніж з
Ц. Радою, яка утворилася воною народом
і вступила в Бересті в зносини з Ні-
меччиною як рівний з рівним. Як при-
гадати до цього, що національні і по-
літичні групи, які виступали проти Ради

їх, але зуміли зробити, що варядив
це січ, та, борючись за своє право
на Україні, підприємці цієї народи в
різноманітнім і бажають Українців, які
в різноманітнім моменті жертвують все, щоб
живи добути волі і прави на самостійне
життя.

Орлятами зризається українська хо-
лодъ до бою. Через труди і важкі не-
решкоци, оклеветані і з покервавленими
серцем, у хвилі, коли батьків вішають,
а нац-матерями і сестрами з биткуються
невіди,—йдуть гордо в бій. Йдуть і
волю, кровлю переконувати чужих і
«праятелів» про правдивість своїх зма-
гань і кровлю змивати пятою зради, ки-
нене ласкавими, „сусідами“. Йдуть як
мученики мученого народу під легіт бой-
ової ієсні і лягають головами:

„Щоб славу і волю і честь
Рідній краю добути тобі!“

У. С. С. відновлюють лицарську
славу дідів. У жилах молодих хлопців,
відріваних від книжки і плуга, відізвалась
предківська запоріжська кров, від-
жило молодецьке завзяття, смерть стала
найзвичайнішим буденним явищем.

Що до військової організації у
Стрільців є дуже багато запозиченого з
з давнього козацького устрою. Сама на-
зва „Січові Стрільці“ відновідає давньо-
му Січовому братству—Запорожцям, і
колись був навіть начір звати т-во „За-
порожці“. Що до термінології в нака-
зах і поодиноких технічних назвах, то
вона майже цілі основана на давній ко-
зацькій.

Найменшою збірною одиницею в Сі-
човій Війську є рій з роєвником на чо-
лі; по роєві слідує чета з четарем; чоти-
ри чети творять сотню з сотником; чоти-
ри сотні—курінь з курінним отаманом
на чолі. По куріневі слідує полк і скла-
дається з 4 курінів, полком проводить
полковник.

З старими назвами праняли У. С. С.
ї давні козацькі звичаї, відновлюючи
тих гарні праїмети запоріжського війсь-

—точі—питаючи за участів.

—Ц потому, що мой брат болячезіє!..
Льогіка.

—Хоб б'тьневики проти Українців...

—Да Оні только за трудовой народ!...

—А я,—питається учителька, —«трудо-
вой народ»? ..

—Нет, ви — буржуй!...

—А ви багато платите учителям
буржуям?

—Не знаю.

—Ну, то підаю дому і скажи своєму
батькові, щоб він прийшов до школи.

Верзяло пішов, а через годину-две і
приходить батько з комісією.

—Ві до мене? — питаета учителька.

—Еге-ж.

—Сідайте, побалакаем... Ваші діти ка-
жуть, що я — буржуйка...

—Звичайно: пані!...

—Так, от, сій пані ви не платите
шість місяців жалування. Я вже продала
все своє добро, щоб тільки не вмерти
з голоду, лишилася всього, що на мені.

Продавати більш нічого...

Завтра я кидаю вашу школу і йду
в куховаркі... Я цілу зиму живу в холод-
ній хаті, не маю за що купити фунта
хліба, працюю зрані дівочі і за
всю мою працю чую від вас і ваших
дітей ганебне „буржуй“!...

—А ми дужали, що вам платити!...

—Хто?

—Казна.

—А ви казні платите?

—Гм... аби вона ще нам платила.

—А податки несете?...

—Нема дурних: Тепер свобода!...

—А хто-ж мені буде платити?...

Дядьки насунули шапки і мовчкі
вийшли з школи учителька припала до
парти і хусточкою витирала очі.

П. Михайлович.

на 59-й площа.

Ці скорі перед та 1-ї до гін-
ни Сірійську площу та від узлій
площи довгі підрізяні схани; наїх
виглядає з вікою та блакітів камінці,
богаті міцні обсажено дахи. На площу
входить військо та устанавлюється в ти-
рокутникі дровова пам'ятника, Богдана
Хмельницького. Перед пам'ятником утво-
рено порожній квадрат, довкола якого
станили військ міліціонери. Несеться
зразу тихій шум розмов, згодом шепіт
росте, переливається в гамір; на ли-
цах видно торжественний настрій, в
очах пряміп'яну радість, а то глибоку за-
думу; від очікування хвилі, коли почують
торжествені, історичні слова та повною
грудю кликнуть: „Хай живе Українська
Республіка!“

О годині 2-їй перерізали воздух
сигнали самоходових сприн. Несеться
гомін тисячної товни: „іде Грушевський..“
На площи надуть острі короткі прикази
військо презентує зорю; автомобіль серед
грімкого „Слава“ катиться аж до по-
рожнього квадрату під пам'ятником. За-
ним ідуть автомобілями Генеральні Се-
кретарі, гости, члени місії з Англії,
Франції й Америки та без числа офи-
церів.

Серед грімкіх, одушевлених окликів
виходить Грушевський з самоходу та
вступає на трибуну. Мовчкіть оклики,
зтихає гомін, а по над товни несеться
голос голови Центральної Ради. Він пред-
ставляє положене, в якім тепер опи-
нилась Росія та Україна. В Росії нема
центрального правительства і тому Україна
мусить проголосити ся сувереною
республікою.

Відносини заставляють час—говорив
Грушевський—здійснити те, що недавно
ще здавало ся нам більше віддаленим.

По промові лунають безперстанні
оклики „слава“, Грушевський сходить з
трибуни.

Заграли дзвони.

Відізвались дзвони Софійського Собора з іх музикою зливають ся дзвони всіх церков і монастирів.

І була хвиля, коли здавалось, що з мельодією дзвонів злітала в небо велика молитва зібралого народу, що дякував. Всешильному за висвобождене з тюрми за визволене з довгої неволі. З Софійського Собора виходить 30 пар священиків та 5-тьох єпископів із хоругвами та проводять поважний хід в порожній квадрат. Зачинається торжествений молебень. З сотов грудий виривається з грімкий спів молитви—подяка до Все-могучого, що дав дожити такої хвилі—а з неодного ока скотилася горяча слеза радості.

(Далі буде).

Про рідну школу.

От настав великий час, братя селяне, якого предки наші чекали сотні літ.

Можете самі кувати свою долю, творити вільний лад, порядкувати своїми справами по своїй волі. Та щоб усе те здійснити і закріпити, зробити його тривким і певним, не дати перейти в безлад, з котрого могла б напово вилупитись стара неволя, треба вам організуватись, треба притматись народніх українських організацій, які виступають в обороні ваших потреб і всього нашого народу, треба йти з ними згідно і однодушно, щоб положити міцні основи нового свободного і країцього життя.

Між тими основами його одно з перших місце займає народна школа.

Уже тепер призначено, що школа на Україні має бути українська. Але щоб сю постанову в діло перевести, для того треба і вішої робота. Сільська рада, волосне зібрання, волосна управа матимуть в тім

людських просвіщенням, рівними з найкультурнішими народами світу.

Ви самі розумієте, що для цього потрібне. Освіта, розуміється! Щоб ваші діти не засталися ся темними людьми, а щоб ті з них які зістануть ся коло землі, вміли витягнути весь той прибуток який вона може дати, а ті яким буде тісно на землі сидіти, йшли робітниками тяжчими, які мали б за свою працю заробіток справдиво людський, або виходили на інженерів, лікарів, чи адвокатів, письменників. Аби селянському синові чи синові робітника була скрізь дорога, щоб він засідав усі місця на своїй землі.

Перший ступінь до того буде добре організована народна школа з народньою українською мовою, которую можна буде переходити без труду, без екзаменів в школу середню—гімназію чи як вона буде називатися ся.

Як ви сей перший ступінь добре наладите, так ви сю дорогу своїм дітям і всьому трудящому народові українському відкриєте.

Памятайте се, і не забувайте ні на хвилю, і ви зробите се велике діло, про котре я сказав, що вам призначила його доля, призначила історія.

М. Грушевський.

З повіту.**с. Григорівка на Кінці.**

Як хазяїнували большовики.

Ніколи, здається, наше село не переживало такого страху, ніколи не було таке залякане і збиті з пантелику, як під час хазяїнування тут большовіків. Коло села економії П. Соколова і от у цій економії червона гвардія утворила свій штаб і почала „работу“.

У першу чергу червона гвардія з своїм комисаром, або Григорівським ца-

ї це також почало збивати з толку ізводи та лякати. Коли червона гвардія тікала з Олександрівська, так в ту ніч ще прийшлося нашим людям потрусиťся. Дух 200 червоні гвардії тікало через село і примусило людей везти їх на Кам'януваху. Цілу ніч торохтили брички, все возили большовиків. Був у нас і „савет“ большовицький, та діла мало зробив. Червона гвардія не раз і його за чуба трусил і щоб він там не постановив, які б протоколи не писав хоч би про те, щоб не грабували економії та тільки все це большовики і за вухом не вели. Все діло вершив револьвер, штик і т. д. Отак у нас хазяїнували большовики. Пограбували, добро народне, побібливали собі кипені, поїгти-кали у Московщину тай не ласі, а ви, мов, хохлики пийте водицю після большовицького оселедця, бо жажда велика у вас зосталась.

Козак Канцибер,

Місцеве життя.

З'їзд представників Волостних Земських Управ 10 травня 1918 р., який візвано Олександрівською Повітовою Земською Управою, цілком приєднується до резолюції, яку ухвалило спільне засідання Олександрівського місцевих самоврядувань, Совіту Робітничих Депутатів, Селянської Сілки, та всіх політичних партій, з приводу політичних подій останніх часів у Київі — розрізняння Центральної Ради й Міністерства і оголошення Гетьманщини, як ваної влади на Україні:

1. Поводження германської військової влади в Київі розглядається, як пряме втручання у внутрішні діла держави з заміром відродити на Україні владу землевласників, на чолі з сяно-

7. Місця влада, правий лад і виконання всіх обовязків відносно Німеччини, якими клопочеться германське командування, ще більш турбують всю Українську державу, але все це може бути виковано тільки органами місцевих самоврядувань та центральною владою, яка на них спирається.

8. Про все вищезазначене устанили, партії, організації з місцевими самоврядуваннями на чолі постановили: довести до відомості пімецького уряду і Державної Ради, Австро-Угорського уряду і парламентів через іх послів, що у Київі, прохоччи послів запропонувати гетьманові для користі Української держави зректися гетьманства і тим дати Центральній Раді можливість скликати Установчі Збори.

9. При невиконанні зазначених вимог, місцеві самоврядування примушенні будуть отхилити від себе всяку відповідальність за можливі тяжкі наслідки, як виступи супроти землевласників, гетьманом призначених урядовців і пімецького війська.

10. Зібранне підкреслює визначну лояльність австрійського командування, яке в ці тяжкі для краю дні додержує повного нейтралитету і не втручається у внутрішні справи Української держави в час перехода її від анархії до народоправства.

Упорядження могили

Т. Г. Шевченка.

21 квітня ц. р., згідно постанови Губерніяльної Управи, виїхала з Києва до Каніва комісія в складі: Голови Управи С. В. Петлюри, Члена тієї управи Д. А.

Одрини, Голови Київської „Пресвіти“ О. І. Лятоцького, Голови Київської Сілки лікаря с. К. Лукасевича. Голова

заго і кращого життя.

Між тими основами ного одноз перших місць займає народна школа. Уже тепер признаю, що школа на Україні має бути українська. Але щоб сю постанову в діло перевести, для того треба і відповісти роботи. Сільська рада, волосне зібрання, волосна управа матимуть в тім велику вагу. Іх ділом буде допильнувати збори, щоб школа наша стала такою, як треба — щоб діти ваші виходили з неї людьми свідомими і розумними, приготованими і до іншої науки і до громадської роботи на селі.

Велике діло призначила вам доля, братя селяни!

Ви тепер стали справжніми горожанами, справжніми хазяями на нашій рідній землі. І спомянуть вас великою подякою вени внуки і правнуки, коли ви се діло зробите розумно як слід!

Край наш великий, просторний, родючий, обдарований природою щедро. Він має все потрібне для видатного, вигідного господарства, для великого промислу, всім підставу для того щоб стати одним з найбогатших країв на землі. Має гарну землю, гарні випаси, гарні ліси, угле, руду, особливо залізо, сей найбільший скарб для людського хозяйства.

Народ у нас сильний, здоровий, роботячий що року його прибуває — прибуватиме ще більше, коли буде кращий догляд за дітьми, достатніше житте, більше лікарів і лікарок. В робучім народі найбільша сила, найбільше богаство країни! Треба тільки до тої праці ще розуму, до його природного богаства ще знання, щоб і тою силою і тими богаствами покористувати ся самій робучій людині, що коло того працює, а не користали б з її праці чужі люди не горівші не болівші як то кажуть.

Тепер ви маєте змогу, братя селяне і всі трудяни, забрати справу в свої руки та повести діло так, щоб ви і внуки діти та внуки не були наймитами та нопихачами на своїй землі, а були на її козинама, жили в достатку, по-

реживали такого страху, ніколи не були так залякані і збиті з пантезику, як під час хазяйнування тут більшіків. Коло села економії Н. Соколова і от у цій економії червона гвардія утворила свій штаб і почала „работу“.

У першу чергу червона гвардія з своїм комисаром, або Григорівським царем Ілюхіним почала вивозити з економії все, що ім подоблось. „Вам, кажуть, люди добре, земля, а нам все інше, що є в економії в будинках“. І чого тільки не вивозили. Меблі, посуду, одяла, вино, рушниці, подушки і т. і. Кажуть, що колиб підрахувать все, що вивезли, поламали та потрошили, так не убрать би і в 100000 карбованців. Ця ревізія чи конфіскація або вірніше грабіж народного добра робились ніби то для штабу червоній гвардії, а в дійсності продавалось на толкучці в Олександровську. Це був почин. З легкої руки „комісара“ Ілюхіна почались наїзи, нальоти і насакки на село. То арешт кого небудь, то проші анархіста міняють і примушують селян збирати десять тисяч в обмін на облагацію, то ганяються за людьми, щоб порострілювати іх по якомусь списку, що написали тутешні Юдипредателі і т. д. Ночами стрілянина, лізуть по хатах, вибивають двері, або шукаючи самогонки, забирають гроші і богато ще всякої „порядку“ робили тут „товарищи красногвардейці і товарищи красноармейці“. Такими порядками зовсім залякали людей, а тут всякі чутки, що там ріжуть, там налять, там грабують і почалося в селі житти заляканих зайців. Як під час татарського погрому почали люди ями глибокі копати та ховати всіє добре: одіж, сало, смалець, зерно і т. д. Іде тільки тих сховищ не було. І в соломі, і в полові, і в попілі. Зовсім упав духом народ. „Хоч би вже хто не йшов та йшов, аби порядок дав, бо жити далі так уже не можна“ — стогнуть люди. А тут чутки пішли, що ось ось прийдуть буржуї та будуть різати людей

нування Центральної Ради й міністерства і столичного Гетьманщини, як виїзд влади на Україні:

1. Поводження германської військової влади в Київі розглядається, як пряме втручання у внутрішні діла держави з заміром відродити на Україні владу землевласників, на чолі з самодержавним Гетьманом, що підтверджується також оголошеним офіційним роз'ясненням германської влади.

2. Таке поводження з'являється отвертим залипом державі й зневагою до всієї нації і викликає негативне відношення до германського народу, утворившого мир з Центральною Радою, як дійсною виразницею волі народу.

3. Вчинок землевласників та Скоропадського, оголосившого тимчасовий закон управління Україною суперечить волі і правосвідомості народу і викликає обурення людності, яка жде законодавчого виявлення своєї волі Установчими Зборами.

4. Цей вчинок не може утворити یцної влади і правного ладу в краї і з'являється небезпечною авантюрою, подібно большовицькій, яка за вжитком репресійних заходів викличе новий анархічний і терористичний рух, аграрний та політичний.

5. Гетьманський заїзд може якийсь час держатися лише за допомогою германського війська, за відсутністю якої, його буде ліквідовано в найкоротший час.

6. На перекір погляду офіційного погляду германського роз'яснення самоврядування міста і повіту вкупі з громадськими і демократичними установами і організаціями міста і повіту можуть визнати сінним органом влади тільки тимчасовий парламент — Центральну Раду, на якій лежить обовязок у згоді з законними органами місцевих самоврядувань довести Українську державу до Установчих Зборів:

21 квітня п. р., згідно постанови Губернської Управи, виїзди з Києва до Канівського комісія в складі: Голови Управи С. В. Петлюри, Члена тієї управи Д. А.

Олінія, Голови Київської „Проецесу“ О. І. Лотоцького, Голови Київської Спільноти лікарів Є. К. Лукасевича, Голови Київської Комунікаційної Округи П. К. Наличчука. Члена Київського Комітету по будуванню пам'ятника Т. Шевченкові М. С. Синицького, редактора газ.

„Нова Рада“ Ніковського, директора департамента водяних відливів інженера Недела, художника Д. М. Даченка, журналіста Стрема, та уповноваженого по догляду за Чернечою горою В. К. Корольова, з метою оглянути могилу та її околиці і виробити на місці план опорядкування могили і дальшої її охорони:

Комісія визнала потрібним: 1) з огляду на те, що Шевченкова могила є велика національна реліквія, потрібно вживити всіх законів для її впорядження і дальшої охорони, не спиняючись перед великими на те видатками; 2) в першу чергу для цього потрібно відповідними технічними засобами закріпити гору і не допустити дальнішого її осушення; 3) огородити всю територію гори внизу ключам дротом; 4) засіяти і зарівняти всі стежки, що ведуть до могили в різних напрямках по горі, заставивши тільки певні підйоми; 5) на самій горі певні доріжки та сходи; 6) впорядкувати ці доріжки та площи, поставивши на них у відповідних місцях цементові лавки та столики; 7) сточити колючим дротом верх гори по над кручами; 8) встановити певний догляд спеціального садовника за рослинністю гори і могили; 9) зробити під хреста новий гранітовий високий постамент; 10, обвести новими штактами в стилі хреста і оточити могилу широкою доріжкою з відповідною посадкою; 11) впорядкувати доставку на гору води; 12) в хаті, що біля могили, упорядковати кімнати і завести в них а) залу портретів і ілюстрацій, що вису-

ються до пам'яті Т. Шевченка; б) залю—бібліотеку з усіх друкованих творів Шевченка і йому присвячених; в) читальни залю і г) кабінет для праці художників та письменників; 13) на березі під горою поставити кіоски для продажи книг; 14) на другій горі, коло місця, поставити кілько церносиних Денкверського типу бараків на 40—50 місць, і подожити тим підвалину „Тарасовому стану“, де будуть відпочивати українські громадські діячі під час літа; 14) обставити „Тарасів Стан“ всіма вигодами для проживання туристів; 15) вжити заходів, щоб до могили, коло самої горі, було поставлено пароплавну пристань; 16) вжити заходів, щоб було негайно встановлено регулярний рейс від Києва на могилу що суботи; 18) поклопотати перед відповідними установами про застування при еТАрасовому Стані“ літнього п. телеграфного відділу; 19) провести до могили телефон для прямої звязки з Київом; 20, улаштувати на острові проти Чернечої гори пляж і. т. іш; 21) опорядити пловучу гостиницю в українському стилі і надати їй назву „Хвиля“; 22) вжити заходів що до проведення шосе від Каніва до Чернечої гори; 23) поклопотатись перед військовою владою про організацію на могилі почесної варти з свідомих і культурних стрільців; 24) оголосити конкурс на проект постійної будівлі інтернату в „Тарасовім Стані“; 25) заснувати державно-громадську комісію, як вищий орган догляду за могилою, при чому в склад цієї комісії повинні увійти представники: Уряду, Губерніяльної Народної Управи, Повітової Канівської Нар. Управи, Міської Канівської Управи, Старої Української Громади; 25) вжити заходів, що до потрібних фінансів та проведення в життя всіх зазначених

то, але в тім, що за них можна промінати інший потрібний товар. Для нашого народу корисно було б зменшити багатство паперових грошей. *Державти в занаді їх річ дурна. Розум каже видати їх і поспачувати свої довги.* Багатство паперових грошей, як роса на камені. Зійде сонце і піде воно даремно і знаму не лашить. А лашиться те, що завжди було і буде багатством: людська праця і наслідки цієї праці, та ще й все те, на чим і чим чоловік працює: земля, знаряддя до оброблення її, фабрики, худоба і т. и. Про це багатство треба нам дбати, коли хочемо, щоб наш український народ віджив і не змарнувався після цієї страшної війни. А відомо, що наш народ переважно хліборобський, тому Україна може прийти до запачіння в світі тоді, коли Українці зможуть добре обробляти свою чисту, необдовжену землю.

Надміру грошей треба докопче позбутися. *Окрім сплати наших довгів маємо ще один дуже впідний спосіб до цього: давати лиши інші гроші на будову річної школи.* Культура українського народа—слаба. Культура не маєкові і духові сили пілого народа, а народ складається з одиниць. Коли хочемо піднести культуру народа на вищий ступінь, то робимо це тим, що підносимо добробут кождої одиниці і просвіту її. Маємо самі подбати про те, щоб знову вернулися часи, коли наш народ, природою щедро обдарований, до всяких наук і уміlostей здатний, дивував чужинців своєю освітою,—а тоді і способ праці на полю і по містах в ремеслі і промислі, поліпшає, український народ лідзе на селі і по містах до добробуту і достатку на своїй плодючій безприкладно і багатій на всякі дари природи землі. Тільки цією дорогою досягнемо рівності зо всіма іншими культурними

Театр.

Кілька загальних уваг з приводу відкриття літнього сезону в театрі „Прогресі“. Національний театр—a таки треба вважати театр „Прогресі“—повинен бути дійсно національним складом і духом, а не тільки наовою. Завдання його не менше важкі від завдань річної школи, в під час якої вказували, що він наш театр, а не чужинецьке підприємство. І ще одне треба тимити: театр се храм істини, а не ярмарочна буда, де куються шлятки дотепи.

Нове вживання українського театру підчим не нагадує, що там найдеш собі захист українська музика. Хтось дотепінні поставив загадку для підзаочників „Вгадай, мовляв, що се.“ Ні одної української націсі, в додатку на занаді кунецьке оголошення фірми і некрольє давно помереної часописі. Се прямо наемінки зі штуки і публики, що в театрі шукає думки і естетичних вражень.

Артистові не вистарчить вивчити ролю і віддекламувати її з більше або менше вдатними рухами. Йому приходиться створити тип, поставити на сцені живу людину, а не бути автомата, що „цирайде, говорить, говорить, а відтак піде собі.“ Перши усього треба зрозуміти, яке завдання ставить артистові автор, жити так з його думками, щоб вони стали артистові його власними у ту хвилю, коли він відає їх на сцені. Тут широке поле інтуїції і творчості. Дійсний артист не декламус, але відчуває, переживає і творить.

„Стеновий гість“—драма, в понеділок вийшла поганською комедією. Послідовнорядні типи „пересолали“ при блайдій грі прочих вибилися на перше місце і затерли все, що автор хотів глядачеви поставити перед очі.

В бівці ще про мову. По нові, які вживали на місцеві

че стоять діло—він дуже заслабкий, дутячий, такі ж саме й композиції дутячі граю. Правда трагі і з „Мілові Дами“ та „Евгенія Онагіра“, але що речі чайменіце враження зробили, бо темпи невозможні, ансамблі брудні.

Наша Дума набути досить недавно думала, коли сдавала ед відпресові без усякої умови що до тих редаг, які мають дати відпресемець елекшнів. Чи це може не її діло?

Л. Редактор!

Прохую вислідити у Вашій газеті „Січ“ єщо таку на телефоні введену з 20 цього квітня 1918 року:

- 1) Телефонна сітка на території Української Народної Республіки ділиться на три категорії:
- 2) Перша категорія: Київ, Харків, Миколаїв, Катеринослав.
- 3) Друга категорія: усі телефонні сітки, які мають більше як сто абонентів.
- 4) Третя категорія: телефонні сітки що мають менше як сто абонентів.

5) Абонементна плата:
Сітка I категорії загального користування торговельних громадських і правительствених інституцій: 500 карб., а приват осіб 250 карб.

Сітка 2 категорії: 300 карб., а приват осіб 175 карб.
Сітка 3 категорії: 200 карб., а приват осіб 100 карб.

6) При установленні телефона або добавочного апарату за кожних 100 саж. дроту, або за частину 100 саж. по сітках трьох категорій добавляється 10 карб.

7) За додатковий апарат на одиному дроті в різких будинках береться:

закликані до засідання, про яке в склад цієї комісії повинні увійти представники: Уряду, Губерніальної Народної Управи, Повітової Канівської Нар. Управи, Міської Канівської Управи, Старої Української Громади; 25) вжити заходів, що до потрібних фінансів та проведення в життя всіх зазначеніх пунктів, 27) з огляду на те, що вже на моряку почався значний налив туристів, негайно розпочали проведення в життя таких постанов комісії, які мають тимчасовий характер і вимагаються обставинами мента і години.

Губерніальна Народна Управа на своєму засідані од 24/IV затвердила постанови комісії і доручила п. Корольову негайно приступити до виконання таких робіт, які можна розпочати зараз.

Папірові гроші.

В звичайній спокійний час папірові гроші ходять по державі, йдуть за граніцю і повертаються знову відті назад. Всі міняють їх, всі з охотою приймають їх. Інакше дістється, коли починається війна. Золота та срібна монета зразу зникає. Її ховають купці, в надії, що зароблять на вій. Банк перестає випускати металеві гроші, а випускає самі папірові. Чим більше паперових грошей, тим менша їх ціна. Бо гроші лічаться так само, як всякий інший товар. А зідомо, що коли богато товару, то ціна на нього спадає. Отож починає всякий інший товар дорожіти, бо за нього треба з заміну давати дуже дешеві папірові гроші.

Вінходить, що папірові гроші користні, коли їх випускати в міру, Коли ж богато, вони падають в ціні, а товари дорожіють. Ото здається тепер, що під час війни нахлинуло на село багатство, бо люди мають багато грошей. Та не в тім, сила грошей, що іх бага-

твою свою особисту, а та, що вони праці на полю і по містах в ремеслі і промислі, познайшає український народ тільки на селі і по містах до добробуту і достатку на своїй плодючій безприкладно і багатій на всякі дари природи землі. Тільки цією дорогою досягнемо рівності зо всіма іншими культурами народами.

В. Т.

ХРОНІКА.

9 травня в першій Українській школі в м. Олександровську на Січі відбулося засідання шкільної Учительсько-Батьківської Ради. На засідання були запрошені представники від Ради міської, Учительської Спілки, а також і пан Повітовий Комисар Е. К. Лазаренко. Обговорувалось питання про відкриття на Слобідці з осені цього 1918 року Української ВІЩОІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ" Ухвалено: звернутись з докладом і проханнем в Міську Думу, аби вона негайно зробила потрібні заходи до відкриття цієї школи. Вароблення докладу для внесення в Міську Думу доручено окремій комісії з членів Учительсько-Батьківської Ради Школи:

Міський Уряд просе всіх громадян, котрі будуть в тіатрах, кінематографах та інших громадських виставах, щоб'язково знищувати квітки, які повертаються до дому, бо через це виходять всякі непорозуміння з власниками вистав.

Чи не рано зраділи.

Вісти про то що державною мовою на Україні має бути російська дуже рано розповсюджуються „Другом Народа“. Земська Управа такого ширкуляра не одержувала.

„Степовий гість“ - драма, в понеділок вийшла поганською комедією. Післядпорядні типи „пересолані“ при блайдій грі прочих вибилися на перше місце і затерли все, що автор хотів глядачеви заставати перед очі.

В кінці ще про мову. Но мові, якої живіть на місцевій українській сцені, автор не пізнав би свого твору і паденів би зі стиду, як кождій, кому дорого достоїнство народу. Рідна мова - є найціннішій скарб нації, що його треба берегти, підекати, самому нам дорожити і других вчити шанувати його. Як можна від чужинця вимагати пошани для нашої мови, коли ми самі її не шануємо. Чи довголітна неволя як так виникала у нас почуте національної гордості, що ще досі у ценою частини громадянства належить до доброго тону - знати рідної мови, або її відмінити? Незнати, що хотіти і не старатися вивчити її? Чи ви дійсно не бачите той безодні власного ненижнення, як з приирством відноситесь до рідного слова? Чи не бачите іронії і погорди в очах чужинця, того самого чужинця, котрому познанням своїм хочете подобатися? Першим і найсвятішим обовязком кожного Українця є говорити дома і всюди рідною мовою, шанувати її і вчити других відноситися до неї з пошаною. Як слъзисте повинне гомоніти па українській сцені - українське слово і пісня. Не обезцінююте її погаганям жаргоном, що соромно слухати. Сего має право і обов'язок вимагати від вас українська суспільність.

М.

Відкритте міського саду.

На другий день Великодніх свят без усякої урочистості відкрився т. з. городський сад.

На жаль адміністрація саду дуже недбало підготовила сад до гулянь: стежки не втоптані, чогось розрихлені, пілюка страшна. З оркестрою теж не луч-

б) При установленні телефонів або добавочного апарату за кожних 100 саж. дроту, або за частину 100 саж. по сітках трьох категорій добавляється 10 карб.

7) За додатковий апарат на одину дроті в різких будинках береться:

Сітка I категорії 200 карб.

, , II , , 100 , ,

, , III , , 50 , ,

8) За власний абонент додатковий апарат в тому самому будинкові:

Сітка I категорії 50 карб.

, , II , , 30 , ,

, , III , , 20 , ,

9) За установлення апарату, або перевезення його в другий будинок 60 карб., як що не треба власті нову лінію.

Приміка: перевезення апарату в друге місце в тому самому будинку - 25 карб. Будування нової лінії платить абонент в розмірі її вартості (своємісті).

10) За додаткову трубку при апараті 10 карб.

11) За установлення окремого індуктивного дзвонника 25 карб., як що цей дзвонник має бути в іншому будинкові треба платити крім 25 карб. додаткових за кожних 100 саж., або частину їх по 10 карб.

Українська книгарня.

У недалекому часі повинна відчинитись українська книгарня у Нікополі.

Тимчасова
редакційна
комісія

Р. Квітка
А. Павлюк
Г. Янчук.

Видає разету
Комітет українських організацій.